

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДРОГОБИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ФРАНКА
РАДА МОЛОДИХ ВЧЕНИХ
MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE
DROHOBYCH IVAN FRANKO STATE PEDAGOGICAL UNIVERSITY
YOUNG SCIENTISTS COUNCIL

ISSN 2308-4855 (Print)
ISSN 2308-4863 (Online)

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ГУМАНІТАРНИХ НАУК

HUMANITIES SCIENCE CURRENT ISSUES

ВИПУСК 80. ТОМ 2
ISSUE 80. VOLUME 2

Видавничий дім
«Гельветика»
2024

*Рекомендовано до друку Вченою радою
Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка
(протокол № 9 від 26.09.2024 р.)*

Актуальні питання гуманітарних наук: / [редактори-упорядники М. Пантук, А. Душний, В. Ільницький, І. Зимомря]. – Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2024. – Вип. 80. Том 2. – 322 с.

Видання розраховане на тих, хто цікавиться питаннями розвитку педагогіки вищої школи, а також філології, мистецтвознавства, історії.

Редакційна колегія:

Пантук М.П. – головний редактор, доктор педагогічних наук, професор, проректор з наукової роботи (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Душний А.І.** – співредактор, кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ільницький В.І.** – співредактор, доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Дмитрів І.І.** – відповідальний секретар, кандидат філологічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Андрєєв В.М.** – доктор історичних наук, професор (Київський університет імені Бориса Грінченка); **Батюк Т.В.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Баукова А.Ю.** – кандидат історичних наук, доцент (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Бермес І.Л.** – доктор мистецтвознавства, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Боровик Л.А.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Міжнародний економіко-гуманітарний університет імені академіка Степана Дем'янчука); **Волошин С.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гриценко Г.З.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галів М.Д.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Галик В.М.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гук О.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Гжесяк Ян** – доктор габілітований, надзвичайний професор кафедри (Державна вища професійна школа в Коніні, Польща); **Дутчак В.Г.** – доктор мистецтвознавства, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Засць В.М.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Національна музична академія України імені Петра Чайковського); **Зимомря І.М.** – доктор філологічних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Іванишин П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Кекош О.М.** – кандидат педагогічних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Корсак Р.В.** – доктор історичних наук, професор (Ужгородський національний університет); **Кравчик М.О.** – кандидат філософських наук, доцент (Міжнародний гуманітарний університет); **Лазурко Л.М.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Мартинів Л.І.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Маршалек-Кава Джоанна** – доктор наук, доцент (Університет Миколая Коперника в Торуні, Торунь, Польща); **Масненко В.В.** – доктор історичних наук, професор (Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького); **Мафтин Н.В.** – доктор філологічних наук, професор (Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника); **Мацьків П.В.** – доктор філологічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Медвідь О.В.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Невмержицька О.В.** – доктор педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Оршанський Л.В.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пагутя М.В.** – кандидат педагогічних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Пантук Т.І.** – доктор педагогічних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Петречко О.М.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Печарський А.Я.** – доктор філологічних наук, професор (Львівський національний університет імені Івана Франка); **Попп Р.П.** – кандидат історичних наук (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Синкевич Н.Т.** – кандидат мистецтвознавства, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Ситник О.М.** – доктор історичних наук, професор (Мелітопольський державний педагогічний університет імені Богдана Хмельницького); **Сташевська І.О.** – доктор педагогічних наук, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Сташевський А.Я.** – доктор мистецтвознавства, професор (Харківська державна академія культури), заслужений діяч мистецтв України; **Стецик Ю.О.** – доктор історичних наук, професор (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Стреначикова Марія** – доктор наук (doc. CSc., PhD.), (Академія мистецтв у Банській Бистриці); **Тельвак В.П.** – кандидат історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Устименко-Косоріч О.А.** – кандидат мистецтвознавства, доктор педагогічних наук, професор (Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка); **Футала В.П.** – доктор історичних наук, доцент (Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка); **Чик Д.Ч.** – доктор філологічних наук, доцент (Кременецька обласна гуманітарно-педагогічна академія імені Тараса Шевченка); **Яворська Г.Х.** – доктор педагогічних наук, професор (Міжнародний гуманітарний університет); **Янишин Б.М.** – кандидат історичних наук, старший науковий співробітник (Інститут історії України НАН України); **Яремчук В.П.** – доктор історичних наук, професор (Національний університет «Острозька академія»).

Збірник індексується в міжнародній базі даних Index Copernicus International.

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 6143 від 28.12.2019 р. (додаток 4) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (011 – Освітні, педагогічні науки, 012 – Дошкільна освіта, 013 – Початкова освіта, 014 – Середня освіта (за предметними спеціалізаціями), 015 – Професійна освіта (за спеціалізаціями), 016 – Спеціальна освіта).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 409 від 17.03.2020 р. (додаток 1) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі філологічних наук (035 – Філологія) та у галузі культури і мистецтва (022 – Дизайн, 023 – Образотворче мистецтво, декоративне мистецтво, реставрація, 024 – Хореографія, 025 – Музичне мистецтво, 026 – Сценічне мистецтво, 027 – Музеєзнавство, пам'яткознавство, 028 – Менеджмент соціокультурної діяльності).

На підставі наказу Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р. (додаток 3) журнал внесений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі історичних наук (032 – Історія та археологія).

Реєстрація суб'єкта «Актуальні питання гуманітарних наук: міжсвізівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка» у сфері друкованих медіа: Рішення Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення № 1190 від 11.04.2024 року. Ідентифікатор медіа R30-04753.

Усі електронні версії статей збірника оприлюднюються на офіційному сайті видання www.aphn-journal.in.ua

Редакційна колегія не обов'язково поділяє позицію, висловлену авторами у статтях, та не несе відповідальності за достовірність наведених даних та посилань.

Статті у виданні перевірені на наявність плагіату за допомогою програмного забезпечення StrikePlagiarism.com від польської компанії Plagiat.pl.

Засновник і видавець – Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, співзасновники Ільницький В.І., Душний А.І., Зимомря І.М.

Адреса редакції: Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, вул. Івана Франка, 24, м. Дрогобич, обл. Львівська, 82100. тел.: (03244) 1-04-74, факс: (03244) 3-81-11, e-mail: info@aphn-journal.in.ua

© Дрогобицький державний педагогічний університет імені Івана Франка, 2024

© Пантук М.П., Душний А.І., Зимомря І.М., 2024

Recommended for publication
by Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Academic Council
(protocol No 9 from 26.09.2024)

Humanities science current issues / [editors-compilers M. Pantyuk, A. Dushnyi, V. Ilnytskyi, I. Zymomrya]. – Drohobych : Publishing House „Helvetica”, 2024. – Issue 80. Volume 2. – 322 p.

The journal is intended for all interested in high school pedagogy, philology, art, and history.

Editorial board:

M. Pantyuk – Editor-in-Chief, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Vice-Rector for Scientific Work (Ivan Franko Drohobych State Pedagogical); **A. Dushnyi** – Co-Editor, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Ilnytskyi** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **I. Dmytriv** – Corresponding Secretary, Candidate of Philological Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Andrieiev** – Doctor of History, Professor (Kyiv Grinchenko University); **T. Batiuk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Baukova** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Ivan Franko Lviv National University); **I. Bermes** – Doctor of Arts, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Borovyk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Academician Stepan Demianchuk International University of Economics and Humanities); **S. Voloshyn** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **H. Hrytsenko** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Haliv** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Halyk** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Huk** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **J. Gzhesiak** – Dr. Gab., Associate Professor (Konin Higher Secondary School of Education); **V. Dutchak** – Doctor of Arts, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **V. Zaiets** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (National Music Academy of Ukraine named after Peter Tchaikovsky); **I. Zymomrya** – Doctor of Philology, Professor (Uzhgorod National University); **P. Ivanyshyn** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Kekosh** – Candidate of Pedagogical Sciences (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **R. Korsak** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Uzhhorod National University); **M. Kravchuk** – Ph.D. in Philosophy, Associate Professor (International Humanitarian University); **L. Lazurko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Martyniv** – Candidate of Art Studies, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **Marszalek-Kawa Joanna** – Doctor of Science, Associate Professor (Nicolaus Copernicus University in Torun, Torun, Poland); **V. Masnenko** – Doctor of History, Professor (Bogdan Khmelnytsky Cherkasy National University); **N. Maftyn** – Doctor of Philology, Professor (Vasyl Stefanyk Precarpathian National University); **P. Matskiy** – Doctor of Philology, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Medvid** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Nevmerzhytska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor (General Pedagogy and Preschool Education of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **L. Orshanskyi** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Pahuta** – Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **T. Pantiuk** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Petrechko** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **A. Pecharskiy** – Doctor of Philological Sciences, Professor (Lviv National University); **R. Popp** – Ph.D. in History, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **N. Synkevych** – Candidate of Arts, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Sytnyk** – Doctor of Historical Sciences, Professor (Bohdan Khmelnytsky Melitopol State Pedagogical University); **I. Stashevska** – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Academic Affairs of Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **A. Stashevskiy** – Doctor of Arts, Professor (Kharkiv State Academy of Culture), Honored Worker of Arts of Ukraine; **Y. Stetsyk** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **M. Strenachikova** – Doctor of Science (Doc. CSc., PhD.), (Academy of Arts in Banska Bystrica); **V. Telvak** – Candidate of Historical Sciences, Associate Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **V. Futala** – Doctor of History, Professor (Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University); **O. Ustyomenko-Kosorich** – Candidate of Art History, Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Sumy State Pedagogical University named after A.S. Makarenko); **D. Chyk** – Doctor of Philology, Associate Professor (Taras Shevchenko Kremenets Regional Humanities and Pedagogical Academy); **H. Yavorska** – Doctor of Education, Professor (International Humanitarian University); **B. Yanyshyn** – Candidate of Historical Sciences, Senior Research Associate (Institute of History of Ukraine of the NAS of Ukraine); **V. Yaremchuk** – Doctor of History, Professor (Ostroh Academy National University).

The collection is included in such international databases as Index Copernicus International.

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 28.12.2019 № 6143 (annex 4), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on pedagogical sciences (011 – Educational, pedagogical sciences, 012 – Pre-school education, 013 – Primary education, 014 – Secondary education (subject specialization), 015 – Professional education (in the field of specializations), 016 – Special education).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 17.03.2020 № 409 (annex 1), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on philological sciences (035 – Philology) and culture and arts (022 – Design, 023 – Fine arts, decorative arts, restoration, 024 – Choreography, 025 – Musical arts, 026 – Performing art, 027 – Museum and monument studies, 028 – Management of socio-cultural activities).

According to the Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine as of 30.11.2021 № 1290 (annex 3), the journal is included in the List of scientific professional editions of Ukraine (category “B”) on historical sciences (032 – History and Archeology).

Registration of Print media entity «Humanities science current issues: Interuniversity collection of Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University Young Scientists Research Papers»: Decision of the National Council of Television and Radio Broadcasting of Ukraine № 1190 as of 11.04.2024. Media ID: R30-04753.

All electronic versions of articles in the collection are available on the official website edition
www.apfn-journal.in.ua

Editorial board do not necessarily reflect the position expressed by the authors of articles,
and is not responsible for the accuracy of these data and references.

The articles were checked for plagiarism using the software StrikePlagiarism.com developed by the Polish company Plagiat.pl.

Founder and Publisher – Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University,
co-founders V. Ilnytskyi, A. Dushnyi, I. Zymomrya.

Editorial address: Drohobych Ivan Franko State Pedagogical University, Ivana Franka str., 24, Drohobych, Lviv region,
82100. tel.: (03244) 1-04-74, fax: (03244) 3-81-11, e-mail: info@apfn-journal.in.ua

© Drohobych State Ivan Franko
Pedagogical University, 2024
© M. Pantyuk, A. Dushnyi, I. Zymomrya, 2024

УДК 378.2:376.1

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/80-2-33>**Анжеліка КУРЧАТОВА,***orcid.org/0000-0002-1282-837X*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри початкової та дошкільної освіти

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

(Миколаїв, Україна) *kurchat67@gmail.com***Катерина ШАПОЧКА,***orcid.org/0000-0002-4827-599X*

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри початкової та дошкільної освіти

Миколаївського національного університету імені В.О. Сухомлинського

(Миколаїв, Україна) *shapochka1111@gmail.com*

МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті обґрунтовано актуальність проблеми навчання дітей дошкільного віку елементів математики в умовах інклюзивного середовища. Описано особливості математичного розвитку дошкільників в інклюзивному середовищі. Виокремлено форми інклюзивного навчання. Визначено мету математичного розвитку старших дошкільників в інклюзивному середовищі. Обґрунтовано необхідність удосконалення методів, форм та засобів при навчанні математики як однієї з основних ліній розвитку в умовах інклюзивного навчання. Охарактеризовано основні дефініції понять «математичний розвиток», «логіко-математичний розвиток», «інклюзивне навчання», «інклюзивне середовище», «старші дошкільники», «дистанційне навчання», «інноваційні технології», «дистанційне навчання». Визначені основні напрямки роботи вихователів та батьків щодо запобігання та подолання труднощів у засвоєнні дошкільниками математичних знань, умінь та навичок. Окреслено основні шляхи для пошуку ефективних стимулювальних технологій щодо вивчення математики дошкільниками в умовах інклюзивного навчання.

Вибір теми статті базується на активному впровадженні інклюзивної освіти в систему навчання та виховання закладів дошкільної освіти.

Система інклюзивної освіти передбачає спільне перебування дітей із різними психофізичними порушеннями та їх здоровими однолітками. Однак, як свідчить практика, у нашій державі інклюзивна освіта має переважно стихійний характер, тому потребує розробки науково-теоретичних основ її складових, зокрема у дошкільній, яка є початковою ланкою. Адже саме у дошкільному віці закладаються передумови майбутньої освітньої діяльності дитини, яка активно оволодіває культурними навичками та здібностями, відбувається активний розвиток її пізнавальних можливостей.

Стаття може бути використана вихователями закладів дошкільної освіти, методичними працівниками, асистентами вихователів, студентами педагогічних ЗВО, батьками дітей з особливими освітніми потребами, фахівцями ІРЦ, працівниками соціальних служб.

Ключові слова: математичний розвиток; логіко-математичний розвиток; інклюзивне навчання; інклюзивне середовище; старші дошкільники; дистанційне навчання; інноваційні технології; дистанційне навчання.

Anzhelika KURCHATOVA,

orcid.org/0000-0002-1282-837X

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Departments of Primary and Preschool Education

V.O. Sukhomlinskyi National University of Mykolaiv

(Mykolaiv, Ukraine) kurchat67@gmail.com

Kateryna SHAPOCHKA,

orcid.org/0000-0002-4827-599X

Candidate of Pedagogical Sciences,

Associate Professor at the Departments of Primary and Preschool Education

V.O. Sukhomlinskyi National University of Mykolaiv

(Mykolaiv, Ukraine) shapochka1111@gmail.com

MATHEMATICAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS IN AN INCLUSIVE ENVIRONMENT

The article substantiates the relevance of the problem of teaching preschool children elements of mathematics in an inclusive environment. The features of mathematical development of preschoolers in an inclusive environment are described. The forms of inclusive education are highlighted. The purpose of mathematical development of senior preschoolers in an inclusive environment is determined. The necessity of improving methods, forms and means in teaching mathematics as one of the main lines of development in inclusive education is substantiated. The basic definitions of the concepts of «mathematical development», «logical and mathematical development», «inclusive education», «inclusive environment», «senior preschoolers», «distance learning», «innovative technologies», «distance learning» are characterized. The main directions of work of educators and parents to prevent and overcome difficulties in the acquisition of mathematical knowledge, skills and abilities by preschoolers are identified. The main ways to find effective stimulating technologies for learning mathematics by preschoolers in inclusive education are outlined.

The choice of the topic of the article is based on the active implementation of inclusive education in the system of education and upbringing of preschool education institutions.

The system of inclusive education involves the joint presence of children with various psychophysical disabilities and their healthy peers. However, as practice shows, inclusive education in our country is predominantly spontaneous, so it requires the development of scientific and theoretical foundations for its components, particularly in preschool, which is the primary level. After all, it is in preschool age that the prerequisites for the future educational activities of a child are laid, who actively masters cultural skills and abilities, and actively develops his or her cognitive abilities.

The article can be used by teachers of preschool education institutions, methodological workers, teacher's assistants, students of pedagogical universities, parents of children with special educational needs, IRC specialists, and social service workers.

Key words: mathematical development; logical and mathematical development; inclusive education; inclusive environment; senior preschoolers; distance learning; innovative technologies; distance learning.

Постановка проблеми. Помітною світовою тенденцією сьогодення є прагнення до забезпечення доступності усіх ресурсів суспільства для осіб з особливими освітніми потребами (ООП). Триває формування і впровадження нових культурних і освітніх норм – створення умов для активної участі у житті суспільства для усіх громадян, в тому числі людей з тими чи іншими порушеннями розвитку. Україна лише виходить на шлях інклюзивної освіти, і ті методики, які розроблені за кордоном, не зовсім відповідають реаліям сьогодення для наших дітей. Це і відмінність менталітету, і багаторічне ігнорування проблеми владою, і незрілість суспільства до повноцінної інтеграції дітей з особливими потребами в соціум.

Інклюзивна освіта (інклюзія – inclusion (англ.) – залучення) передбачає створення освітнього середовища, яке б відповідало потребам і

можливостям кожної дитини, незалежно від особливостей її психофізичного розвитку. Інклюзивне навчання – гнучка, індивідуалізована система навчання дітей з особливостями психофізичного розвитку в умовах масової загальноосвітньої школи за місцем проживання. Навчання (у разі потреби) відбувається за індивідуальним навчальним планом, забезпечується медико-соціальним та психолого-педагогічним супроводом. Важливими кроками при побудові інклюзивної освітньої моделі є: адаптація та модифікація освітнього середовища, установлення чітких правил, планування часу, індивідуалізація освітнього процесу (розробка індивідуальної програми навчання) (Колупаєва, 2011: 76).

Проте на практиці у нас лише останніми роками почали впроваджувати поставленні завдання. Окрім наявних технічних проблем, є

і концептуальні. Ми не можемо сліпо перейняти закордонні методики навчання дітей в умовах інклюзивних груп, але ми їх трансформуємо та застосовуємо з відповідними змінами. Парадигма сучасної дошкільної освіти націлена на національне виховання. Тому слід зробити переорієнтацію дошкільної освіти, де пріоритетом будуть національні педагогічні надбання, а саме педагогіка партнерства, яка заявлена у Концепції Нової української школи В основі педагогіки партнерства – спілкування, взаємодія та співпраця між педагогом, дитиною і батьками. Педагог має бути другом, а родина – залучена до побудови освітньої траєкторії дитини (Грищенко, 2015: 21).

Формування елементарних математичних уявлень у дітей закладу дошкільної освіти на сучасному етапі здійснюється в інклюзивних групах, куди включають все більше дітей з особливими освітніми потребами. У сучасного педагога виникають труднощі з реалізацією методик математичної освіти, адаптованих або модифікованих для сприйняття дітьми всієї групи, де є діти з ООП. Саме тому потрібні фундаментальні дослідження, які б науково обґрунтували педагогічні умови, форми, методи, принципи забезпечення інклюзивної освіти у дошкільлі.

Аналіз досліджень. На сучасному етапі розвитку освіти відбувається пошук нових шляхів організації освіти дітей із особливими освітніми потребами. Цій проблемі присвячено як фундаментальні праці науковців, так і окремі дослідження. В. Бондар, Т. Євтухова, І. Іванова, А. Колупаєва, В. Ляшенко, О. Савченко, О. Столярченко, А. Шевчук та інші присвячують свої праці дослідженням проблем залучення дітей з особливими освітніми потребами до навчання в закладах освіти, їх реабілітації та соціалізації. Теоретичні засади організації інклюзивного навчання стали предметом досліджень В. Синьова, Т. Ілляшенко, А. Колупаєвої, Н. Назарової, В. Тарасун, І. Хафізулліної, К. Шапочки, Ю. Шумилівської та ін. Практичним аспектам організації інклюзивного навчання присвячені праці С. Алексєєнко, М. Захарчука, І. Демченко, О. Мартинчука.

У дослідженнях, присвячених проблемі математичного розвитку дошкільників, увага акцентується на формуванні в дітей окремих математичних знань про кількісні відношення, форму, величину предметів, орієнтування в просторі і часі (Р. Березіна, Л. Гайдаржийська, Л. Зайцева, В. Колечко, К. Назаренко, Т. Степанова, А. Столяр, Т. Павлюк, К. Щербакова та ін.) (Павлюк, 2012: 46).

Порушення особливостей математичних уявлень дітей дошкільного віку були розглянуті у

роботах багатьох науковців, таких як Н. Морозової, А. Катаєвої, Є. Стребельової та інших. Чинником даної проблеми вважалася інтелектуальна порушеність певної категорії дітей з різним вадами. В той же час експериментальні дослідження показують, що кожна з представлених категорій дітей з вадами недеференційована щодо особливостей математичних уявлень (Павлюк, 2016: 124).

Аналіз наукових джерел з питань розвитку інклюзивної освіти дає підставу стверджувати, що спільна форма навчання та виховання дітей з особливостями розвитку та їхніми здоровими одиницями сприятиме більш глибокому розумінню ними математики та необхідності її опанування для повноцінної життєдіяльності в суспільстві (Павлюк, 2012: 47).

Мета статті – проаналізувати особливості математичного розвитку старших дошкільників в інклюзивному середовищі.

Виклад основного матеріалу. Зміни, що відбуваються в національній системі освіти взагалі, дошкільній як її першій ланці зокрема, знаходять своє відображення та регулюються відповідними законодавчими документами – Законом України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», «Про охорону дитинства», Базовим компонентом дошкільної освіти в Україні, чинними програмами розвитку та виховання дітей дошкільного віку. Вони визначають основні тенденції розвитку дошкільної освіти, відповідність змін, що відбуваються, світовим тенденціям; розкривають організаційно-змістові характеристики оновлення дошкільної освіти на сучасному етапі; об'єктивують існуючі проблеми та шляхи їх розв'язання; указують на закономірності й принципи, що мають консолідувати освітній простір України. Це простір використання суб'єктами освітнього процесу ресурсів освітнього середовища, що включає в себе матеріально-технічне забезпечення освітнього процесу, професіоналізм педагогів, сформованість партнерських стосунків дорослих і дітей. Основними характеристиками освітнього середовища закладу дошкільної освіти для реалізації інклюзивного навчання мають бути: відкритість, варіативність, креативність, технологічність, культурна спрямованість. Повноцінне навчання і розвиток дошкільників є одним із пріоритетних напрямів сучасної інклюзивної освіти закладу дошкільної освіти, яка спрямована не лише на оволодіння знаннями, уміннями та навичками, а й на можливість їх використовувати в процесі соціалізації. Навчання в інклюзивних освітніх закладах є корисним як для дітей з особливими освітніми потребами, так і для звичайних дітей. В інклюзивних групах

наголос робиться в першу чергу на розвиток сильних якостей і талантів дітей. Взаємодія з іншими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими потребами. При цьому звичайні діти демонструють відповідні моделі поведінки дітям з особливими освітніми потребами і мотивують їх до розвитку та цілеспрямованого використання нових знань і вмінь. Взаємодія між звичайними дітьми і дітьми з особливими потребами в інклюзивних групах сприяє налагодженню між ними дружніх стосунків. Завдяки такій взаємодії діти вчаться природньо сприймати і толерантно ставитися до людських відмінностей, вони стають більш чуйними, готовими до взаємодопомоги (Прядко, 2017: 34).

Математика сприяє більш досконалому вивченню реального довкілля, а математичні уявлення опосередковано пов'язані з ним. Математична підготовка надає дітям можливість правильно сприймати навколишнє середовище, орієнтуватися в ньому, виконувати елементарні арифметичні дії не лише в навчальній, але і в трудовій, мистецькій та соціально-побутовій діяльності.

Підтвердження ідеї про те, що дитина з легкою формою психофізичних порушень може опанувати математичними уявленнями при наявності адекватної та своєчасної корекційно-розвивальної допомоги описані у роботах М. Перова, Г. Капустіна, А. Хилько, О. Гаврилова.

У сучасних закладах дошкільної освіти важливо створити такі умови навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами, які задовольнятимуть їхні потреби та даватимуть можливість відчувати себе частиною спільноти, де можна діяти, робити вибір та бачити визнану власну роль. Відповідно, необхідно забезпечити якісний математичний розвиток старших дошкільників в інклюзивному середовищі – це простір, у якому відбувається педагогічно організований розвиток особистості, для чого створена система відповідних умов. В організації освітнього середовища (інклюзивного) набуває актуальності створення цілісної системи інформаційно-ресурсного наповнення для вирішення дітьми різнопланових освітніх завдань, проблемно-навчальних ситуацій в рамках інтеграції освітніх ліній; впровадження інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, які базуються, перш за все, на моделюванні ситуації успіху (Четверікова, 2018: 75).

У зазначеному контексті заслуговують на увагу такі технології та методики:

– ЛЕГО-технології з використанням конструкторів LEGO Education. Вони забезпечують інте-

лектуальний, фізичний, емоційно-ціннісний та креативний розвиток дошкільників;

– Нова освітня технологія «едьютейнмент», запропонована К. Крутій. Едьютейнмент поєднує в собі розважальні прийоми, методи інтерактивного й активного навчання, мотивацію до пізнання та взаємодії;

– «Лепбук» (lapbook – книга на колінах) – один з перспективних методів, що сприяє розвитку уваги, пам'яті, творчої уяви, виробленню вміння порівнювати, виділяти характерні властивості предметів, узагальнювати їх за певною ознакою, отримувати задоволення від знайденого рішення;

– Методика Нумікон. Нумікон – це програма для формування математичних навичок у дітей, де використовується мультисенсорний підхід та застосовуються спеціальні набори наочно-практичного матеріалу. Вона зорієнтована на дітей, котрим важко засвоювати математику. Використання програми Нумікон дає можливість задіяти сильні сторони маленьких дітей та їх здатність навчатися практично, навчатися спостерігаючи, тобто запам'ятовувати, а потім впізнавати стандартизовані зразки чи шаблони при наступних представленнях;

– Проектна технологія – одна з інноваційних технологій навчання і виховання, яка забезпечує формування основних компетенцій дитини дошкільника (Прокопенко, Ласточкіна, 2017: 34).

Впровадження зазначених технологій і методик сприятиме максимальному розкриттю особистісного потенціалу дошкільника з особливими освітніми потребами в процесі навчання математиці, набуттю дитиною необхідної логіко-математичної компетентності, формуванню у вихованців психологічної готовності до навчання у школі.

Математичний розвиток дошкільників – це зрушення і зміни в пізнавальній діяльності особистості, які відбуваються в результаті формування елементарних математичних уявлень і пов'язаних з ними логічних операцій. Наведене визначення містить дві частини. З одного боку, базис математичного розвитку складають математичні знання, які слід формувати в дитини, а з іншого – логічні операції, які обумовлюють розумову діяльність дитини, дають їй можливість розмірковувати, застосовуючи відповідні математичні засоби.

Математика завжди викликала значні труднощі при вивченні у звичайних дітей, а тим паче у дітей із ООП. Досягти успіху у сфері математики дітям з ООП допомагають батьки і педагоги інклюзивних груп, які широко застосовують на своїх заняттях різні методи, прийоми і засоби навчання. Вибір методів залежить від індивідуальних можливос-

тей кожної дитини, від психологічного аспекту, поставлених цілей, завдань, змісту досліджуваного матеріалу і послідовних етапів на заняттях. Завданнями, які виступають під час математичної підготовки, є не тільки формування уявлень про числа, величини, форми, простір, час, але й розвиток пізнавальних процесів і здібностей, словесно-логічного мислення, загальний інтелектуальний розвиток дитини. Якщо її достатньо зацікавити, вона сприйматиме матеріал на належному рівні та поступово його засвоїть (Омельянович, 2022: 240).

Мета математичного розвитку дошкільників в інклюзивному середовищі полягає в наступному: оволодіння комплексом математичних знань і вмінь, необхідних для повсякденного життя, майбутньої професійної діяльності; розвиток логічного мислення, просторової уяви та інших якостей мислення; формування предметних, основних загально-навчальних умінь; створення умов для соціальної адаптації дітей.

Навчання математиці спрямоване, насамперед, на виховання у дітей звички до повноцінної логічної аргументації всього, що нас оточує. Тому першочерговим завданням вихователя є формування в дошкільників логіко-математичної компетенції, яка дозволить розвинути логічні вміння та навички. А це, в свою чергу, сприятиме формуванню мотивацій навчання; розвитку уваги, пам'яті варіативного мислення, уяви; навчанню вміння аргументувати власні висловлювання; формуванню прийомів розумових дій (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення), а також загальнонавчальних умінь та навичок (уміння обдумувати власні дії, осмислено підходити до розв'язання поставлених завдань).

За результатами досліджень Н. Гаврилової, причинами труднощів в оволодінні програмовим математичним матеріалом у дітей з ООП є: недорозвиток у них сенсомоторної функції мовлення, недостатня міцність запам'ятовування слухомовленнєвих стимулів, а також недостатня сформованість таких операцій мислення, як порівняння й умовивід (Гаврилова, 2004: 49).

Як же досягти поставлених завдань? Як зробити так, щоб математика була привабливою для дошкільнят, стимулювала їхню пізнавальну активність, а математичні знання засвоювалися легко й міцно?

Однак, на сьогодні недостатньо розроблений механізм здійснення інклюзивного навчання дошкільників. У зв'язку з цим виникає потреба в організації особливого виду закладу дошкільної освіти, де б реалізувалась інклюзивна модель навчання. Навчання математики в умовах інклюзивної групи створює широкі можливості для роз-

витку пам'яті, логічного і критичного мислення, інтуїції, уяви, уваги, наполегливості, навичок контролю і самоконтролю, уміння планувати свою роботу, аналізувати навчальну задачу.

Необхідною умовою організації освітньо-виховного процесу в інклюзивній групі є вибір раціональної системи методів і прийомів активного навчання, використання нових інформаційних технологій у поєднанні з традиційними засобами. Цілком доступними для кожної дитини (в тому числі із особливими освітніми потребами) вважаються такі математичні вміння:

- лічити кількість предметів або елементів певної множини;
- порівнювати множини за кількістю елементів способом утворення пар;
- називати числівники в межах 10 при лічбі у прямому та зворотному порядку;
- оперувати множинами: об'єднувати елементи двох множин, що не перетинаються (підготовка до арифметичної дії додавання), вилучати частину елементів множини і лічити решту (підготовка до арифметичної дії віднімання) (Гаврилова, 2004: 51).

В якості одного з продуктивних, ефективних засобів математичного розвитку в інклюзивних групах можуть бути завдання, що складені з урахуванням засвоєння і переробки інформації та які відрізняються рівнем складності. Мета використання різнорівневих завдань полягає у створенні оптимальних умов навчання, відповідно до можливостей та здібностей кожного вихованця. Використовуючи теоретичний матеріал, вихователь може сам скласти різнорівневі завдання з усього необхідного навчального матеріалу.

Різнорівневі завдання припускають:

- створення діяльності дітей у різний спосіб, при цьому завдання всім учням залишається однаковим, а робота над завданням диференціюється;
- ускладнення матеріалу;
- диференціацію змісту завдань за обсягом, за рівнем важкості та творчості (Штонда, 2022: 95).

Позитивні емоції, які виникають під час гри, активізують пізнавальну діяльність дитини. Це, наприклад, можуть бути такі математичні ігри для сенсорного розвитку:

1. Гра «Чарівний мішечок».

Матеріали: мішечок, дрібні іграшки (більше 5 штук).

Хід гри. У мішечок поміщається більше 5 дрібних іграшок. Дітям пропонують на дотик відрахувати кількість іграшок, відповідно до того, яку цифру покаже вихователь чи скільки разів він плесне в долоні.

2. Гра «Добери фігури за величиною».

Матеріали: геометричні фігури (квадрати, прямокутники, круги, трикутники) різних розмірів або картки із зображеннями геометричних фігур тощо.

Хід гри. Вихователь пропонує учням обрати один вид фігур і поділити їх на 2 або 3 групи за розмірами. Найкраще, коли всі учні можуть брати участь у грі (Прокопенко, Ласточкіна, 2017: 34).

Важливу роль для підвищення зацікавленості до вивчення математики в інклюзивних класах відіграє заохочення і підтримка.

Підвищити зацікавленість до вивчення математики в інклюзивних групах, можна шляхом використання на заняттях комп'ютерних та мультимедійних ресурсів. Це значно розширює простір для реалізації можливостей кожної дитини, робить навчання успішним і комфортним, особистісно орієнтованим та оптимізує освітній процес. Використання ІКТ готує дітей до життя в умовах інформаційного суспільства, яке постійно змінюється: розвиває мислення, комунікаційні здібності, формує вміння приймати оптимальне рішення, підвищує рівень інформаційної культури.

Задля забезпечення ефективності комунікації з батьками, вихователями й усіма задіяними в інклюзивному освітньому процесі, рекомендовано обрати оптимальні для виконання кожного конкретного завдання канали комунікації.

Отже, роботу із математичного розвитку в інклюзивному середовищі слід проводити із урахуванням індивідуальних особливостей дитини, з опорою на життєвий досвід, створюючи комфортне середовище для кожної дитини: нові завдання подавати у вигляді відкриття; з новими поняттями ознайомлювати у вигляді взаємозв'язку з предметами навколишньої дійсності; учить дітей робити вибір та власний висновок; збагачувати взаємозв'язок між усіма сферами розвитку. Дотримуватися в освітньому середовищі сучасного закладу дошкільної освіти для реалізації інклюзивного навчання принципів педагогіки партнерства, впровадження інноваційних педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, забезпечення вихованцям можливості вільно вибирати вид діяльності, визначати ступень участі в ній, способи її здійснення сприяє максимальному розкриттю особистісного потенціалу дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами (Щербакова, 1996: 175).

В сучасних умовах, умовах запровадження дистанційної форми організації освітнього процесу, батьки мають взяти на себе організацію освітнього процесу в домашніх умовах, стати партнерами педагогічних працівників. Тому педагоги повинні спочатку здійснювати саме з ними підготовчу роботу, а вже далі з їхніми дітьми. Налагодження ефективного та дієвого освітнього процесу є парт-

нерська взаємодія між батьками та педагогічним колективом, все частіше заклад дошкільної освіти використовує сайт закладу, де можна організувати взаємодію всіх учасників освітнього процесу, створити доступну віртуальну бібліотеку, своєрідний банк освітніх ресурсів, постійно оновлювати і поповнювати інформаційне наповнення сайту сучасними дослідженнями, використовувати ресурси онлайн-освіти як для батьків, так і для дітей, забезпечити залучення тимчасово переміщених дітей та їхніх сімей до різних програм з дошкільної освіти. Оскільки форма організації освітнього процесу у ЗДО залежить від безпекової ситуації у кожному регіоні, комунікація має здійснюватися з урахуванням локації дітей (вдома, у бомбосховищі, в умовах зовнішньої або внутрішньої міграції, у закладі дошкільної освіти, з батьками, вихователями, опікунами, волонтерами тощо).

Таким чином, можна сказати, що оволодіння математичними знаннями дошкільниками з ООП веде не тільки до формування необхідних життєвих компетентностей, а ще й відіграє важливу корекційно-розвивальну роль.

Висновки. Дошкільний вік є найбільш сприятливим періодом для розвитку у дітей математичних уявлень, так як у них бажання вчитися пов'язане з прагненням пізнати нове. До особливостей математичних уявлень дошкільників відносять: зв'язок з грою, опору на допомогу дорослого, розширення самостійності дітей у виконанні завдань, накопичення певного запасу предметних знань і вмінь, розвиток у них необхідних пізнавальних та розумових навичок, які є базовими для успішного засвоєння багатьох узагальнень, у тому числі, математичних.

Отже, методика формування математичних уявлень продовжує пошук оптимальних умов навчання дошкільників. Розробляються підходи до розвитку пізнавальних інтересів до математики.

Постійний пошук ефективних технологій у навчанні в умовах інклюзивного середовища (добір відповідних наочних та дидактичних матеріалів з урахуванням індивідуальних потреб «особливих» дітей, підбір форм та методів проведення занять), урахування особливостей розвитку дитини («ставка» на «сильні» сторони особистості дитини, врахування зони найближчого розвитку), цілеспрямована, різнобічна та творча робота вихователів на заняттях з математики, залучення особистого досвіду та раніше отриманих дитиною знань, застосування отриманих математичних знань у повсякденному житті, підтримка у дітей впевненості в своїх силах – саме ці складові освітнього процесу дають можливість сформувати в дошкільників позитивне ставлення до процесу оволодіння математичними знаннями.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилова Н. Особливості засвоєння математичних знань молодшими школярами з порушенням мовленнєвого розвитку : автореф. дис. ... канд. псих. наук із спец. психології : 19.00.08. Київ, 2004. 205 с.
2. Колупасова А. Основи інклюзивної освіти: навчально-методичний посібник. Київ : «А.С.К.», 2011. 308 с.
3. Концепція «Нова українська школа» / упор. Л. Гриневич та ін. / заг. ред. М. Грищенка. Київ, 2016. 40 с.
4. На шляху до інклюзивної освіти: збірка / за ред. С. Корніцової. Суми : СОППО, 2010. 56 с.
5. Омелянович І. Особливості розвитку математичних уявлень у учнів з інтелектуальними порушеннями в пропедевтичний період навчання. *Освіта осіб з особливими потребами: виклики воєнного часу* : Матеріали VIII Міжнародного конгресу зі спеціальної педагогіки та психології. Київ : ІСПП імені Миколи Ярмаченка НАПН України, 2022. С. 240-244.
6. Павлюк Т. Засоби та методи формування елементарних математичних уявлень у дітей дошкільного віку. *Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіт. наук. праць* : наук. записки Рівненського держ. гуманітарного ун-ту. Рівне : РДГУ. 2012. В4 (47). С. 146-149.
7. Павлюк Т. Навчання дітей дошкільного віку елементів математики за системою М. Монтессорі в умовах інклюзивної групи. *Педагогічний часопис Волині*. № 2 (3). 2016. С. 124-128.
8. Програма з математики для спеціальних навчальних закладів для розумово відсталих дітей (помірна, тяжка, глибока розумова відсталість) / Укладачі: Н. Волнянська, Ю. Юр'єва, Г. Засуха. Рекомендовано листом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України № 1/11-10293 від 25.06.12.
9. Прокопенко А., Ласточкіна О. Використання математичних ігор для сенсорного розвитку молодших школярів із мовленнєвими порушеннями : *матеріали VII Всеукраїнської заочної науково-практичної конференції*. 2017. С. 34-48.
10. Специфіка створення інклюзивної групи в дошкільному навчальному закладі: метод. реком. / уклад. : Л. Прядко, Л. Міщенко, Н. Калюжна. Суми : Ніко, 2017. 52 с.
11. Четверікова Н. Інклюзивне навчання в ЗДО. Київ : Вид. група «Шкільний світ», 2018. 128 с.
12. Штонда О. Методичні особливості реалізації рівневої диференціації при навчанні математики учнів ЗЗО в умовах інклюзивної освіти. *Наукові записки кафедри педагогіки*. 2022. № 51. С. 95-104.
13. Щербаківа К. Методика формування елементарних математичних уявлень у дошкільників. Київ: Вища школа, 1996. 356 с.
14. Щодо організації діяльності інклюзивних груп в закладах дошкільної освіти. Лист МОН України від 13.11.2018 р.

REFERENCES

1. Havrylova N. (2004) Osoblyvosti zasvoyennya matematychnykh znan molodshymy shkol'yaramy z porushennymy movlennyyevoho rozvytku : avtoref. dys. ... kand. psyk. nauk iz spets. psykholohiyi : 19.00.08. [Peculiarities of the acquisition of mathematical knowledge by young schoolchildren with the breakdown of the moral development : author's abstract. dis. ... cand. psych. sciences from special. psychology : 19.00.08.] Kyiv. 205 s. [in Ukrainian].
2. Kolupayeva A. (2011) Osnovy inklyuzyvnoyi osvity: navchalno-metodychnyy posibnyk. [Fundamentals of inclusive education: an initial and methodical manual] Kyiv : «A.S.K.». 308 s. [in Ukrainian].
3. Kontseptsiya «Nova ukraïynska shkola» (2016) [The concept of the «New Ukrainian School»] / upor. L. Hrynevych ta in. / zah. red. M. Hryshchenka. Kyiv. 40 s. [in Ukrainian].
4. Na shlyakhu do inklyuzyvnoyi osvity: zbirk (2010) [On the road to inclusive enlightenment] / za red. S. Kornitsovoyi. Sumy : SOIPPO. 56 s. [in Ukrainian].
5. Omelyanovych I. (2022) Osoblyvosti rozvytku matematychnykh uyavlen v uchniv z intelektualnymy porushennymy v propedevtychnyy period navchannya. [Peculiarities of the development of mathematical concepts in students with intellectual disabilities in the propaedeutic period of education] *Osvita osib z osoblyvymy potrebamy: vyklyky voyennoho chasu* : Materialy VIII Mizhnarodnoho konhresu zi spetsialnoyi pedahohiky ta psykholohiyi – *Education of persons with special needs: challenges of wartime* : Proceedings of the VIII International Congress on Special Pedagogy and Psychology. Kyiv : ISPP imeni Mykoly Yarmachenka NAPN Ukrayiny. S. 240-244. [in Ukrainian].
6. Pavlyuk T. (2012) Zasoby ta metody formuvannya elementarnykh matematychnykh uyavlen u ditey doshkilnoho viku. [Means and methods of forming elementary mathematical concepts in preschool children] *Onovlennya zmistu, form ta metodiv navchannya i vykhovannya v zakladakh osvity. nauk. Prats : nauk. zapysky Rivnenskoho derzh. humanitarnoho un-tu – Updating the content, forms and methods of education and upbringing in educational institutions. of science works: science. notes of the Rivne State. University of Humanities*. Rivne : RDHU. V4 (47). S. 146-149. [in Ukrainian].
7. Pavlyuk T. (2016) Navchannya ditey doshkilnoho viku elementiv matematyky za systemoyu M. Montessori v umovakh inklyuzyvnoyi hrupy. [Teaching preschool children the elements of mathematics according to the M. Montessori system in the conditions of an inclusive group] *Pedahohichnyy chasopys Volyni – Pedagogical journal of Volyn*. № 2 (3). S. 124-128. [in Ukrainian].
8. Prohrama z matematyky dlya spetsialnykh navchalnykh zakladiv dlya rozumovo vidstalykh ditey (pomirna, tyazhka, hlyboka rozumova vidstalist) (2012) [Mathematics program for special educational institutions for mentally retarded children (moderate, severe, profound mental retardation)] / Ukladachi: N. Volnyanska, Yu. Yuryeva, H. Zasukha. Rekomendovano lystom Ministerstva osvity i nauky, molodi ta sportu Ukrayiny № 1/11-10293 vid 25.06.12. [in Ukrainian].
9. Prokopenko, A., Lastochkina, O. (2017) Vykorystannya matematychnykh igor dlya sensorного rozvytku molodshykh shkol'yariv iz movlennyyevymy porushennymy. [The use of mathematical games for the sensory development of younger schoolchildren with speech disorders] *Materialy VII Vseukraïyns'koyi zaachnoyi naukovo-praktychnoyi konferenciy – Materials of the VII All-Ukrainian Correspondence Scientific and Practical Conference*. S.: «FOP Cz'oma S.P.». [in Ukrainian].
10. Spetsyfika stvorenniya inklyuzyvnoyi hrupy v doshkilnomu navchalnomu zakladi: metod. rekom. (2017) [Specifics of creating an inclusive group in a preschool educational institution: method. river]. / uklad. : L. Pryadko, L. Mishchenko, N. Kalyuzhna. Sumy : Niko. 52 s. [in Ukrainian].
11. Chetverikova N. (2018) Inklyuzyvne navchannya v ZDO. [Inclusive education in educational institutions]. Kyiv : Vyd. hrupa «Shkilnyy svit». 128 s. [in Ukrainian].
12. Shtonda O. (2022) Metodychni osoblyvosti realizatsiyi rivnevoyi dyferentsiatsiyi pry navchanni matematyky uchniv ZZSO v umovakh inklyuzyvnoyi osvity. [Methodical features of the implementation of level differentiation in teaching mathematics to students of ZZSO in the conditions of inclusive education] *Naukovi zapysky kafedry pedahohiky – Scientific notes of the pedagogical department*. № 51. S. 95-104. [in Ukrainian].
13. Shherbakova K. (1996) Metodyka formuvannja elementarnykh matematychnykh uyavlen' u doshkil'nykiv. [The method of forming elementary mathematical concepts in preschoolers.] Kyiv: Vyshha shkola. 356 s. [in Ukrainian].
14. Shchodo orhanizatsiyi diyalnosti inklyuzyvnykh hrup v zakladakh doshkilnoyi osvity (2018) [Regarding the organization of activities of inclusive groups in preschool education institutions]. Lyst MON Ukrayiny vid 13.11.2018 r.

ЗМІСТ

ІСТОРІЯ

Роман ЛЕХНЮК, Анна СІРИК

ВІДБУДОВА КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ В УКРАЇНІ (НА ПРИКЛАДІ ЧЕРНІГОВА)
В КОНТЕКСТІ СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ.....4

Анастасія МАРКІВ

ОБ'ЄКТИ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ СЕЛИЩА ОЛИКА:
ІСТОРІЯ, ПЕРСПЕКТИВИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ.....14

Юлія МАТІЇВ

СОЦІАЛЬНІ ПРІОРИТЕТИ УКРАЇНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ
(НА ПРИКЛАДІ ПАРЛАМЕНТСЬКИХ ВИБОРІВ 2019 РОКУ).....23

Вікторія СОРОКОТЯГ

МІСТО ТА ЙОГО ГОСПОДАРСТВО В ПОЛІТИКО-ПРАВОВОМУ УСТРОЇ УКРАЇНИ (1919–1926).....31

МИСТЕЦТВОЗНАВСТВО

Михайло ОПАЛІСВ

МОВА ХУДОЖНЬОЇ ФОРМИ МОНУМЕНТАЛЬНОЇ
АБСТРАКТНОЇ ЕКСПРЕСІОНІСТИЧНОЇ СКУЛЬПТУРИ.....41

Лариса ОРОНОВСЬКА, Анжела ДЕНИСЕНКО, Юлія ГРИЦУН

МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У МУЗИЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ФАХІВЦІВ
З МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА.....49

Ольга ПАНАСОВА, Олена СЛІТЮК, Сергій ЛАВРУСЕНКО

РОЗВИТОК БРЕНДІВ ОДЯГУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....56

Олена ПОНОМАРЕНКО

ПОДІЇ ОПЕРНОГО ЖИТТЯ СУЧАСНОЇ ІТАЛІЇ.....61

Тетяна ПОПОВА, Владислава ГУРДІНА

ІСТОРИЧНИЙ АНАЛІЗ ФЕНОМЕНА ТЕНІСНОЇ МОДИ ДЛЯ ЖІНОК.....67

Катерина ПОПОВИЧ

ПОЛІВАРІАНТНІСТЬ МОНУМЕНТАЛЬНОГО ФОРМОТВОРЕННЯ
В СКУЛЬПТУРІ ВОЛОДИМИРА ШОЛУДЬКА.....75

Тетяна РАСТРУБА, Людмила ШУМСЬКА, Любов ДОРОХІНА

ВОКАЛЬНО-ХОРОВЕ МИСТЕЦТВО В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ.....81

Надія СБІТНЄВА, Ольга ГАНОЦЬКА

ВІЗУАЛЬНА МОВА СУЧАСНОГО ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ УКРАЇНИ.....87

Diana SKICHKO, Nataliia CHUPRINA, Iryna DAVYDENKO

DESIGN AND FORMATION OF CLOTHING FOR FIELD ARCHAEOLOGICAL WORK.....95

Іван СТЕЦЬКИЙ

ПОСТАТЬ ВОЛОДИМИРА КОЖУХАРЯ ЯК ПРИКЛАД ДИРИГЕНТА-ОСОБИСТОСТІ.....105

Юлія ХОРОБЧУК

МІЖПОКОЛІННЄВИЙ КОНФЛІКТ У РОМАНІ ЕЛІЗАБЕТ ГІЛБЕРТ «CITY OF GIRLS».....110

Кайлян ХУАН

ІНСТРУМЕНТАЛЬНА ТВОРЧІСТЬ ХУАНА ЖО ТА ЙОГО ТЕАТР РЕЗОНАНСУ
ЯК ПРИНЦИП САМОІДЕНТИФІКАЦІЇ.....116

Хуа ЦИВЕЙ

ІНТЕРПРЕТАЦІЙНИЙ КОНТЕНТ ВОКАЛЬНОГО ТВОРУ: ДО ПОСТАНОВКИ ПРОБЛЕМИ.....122

Мирослава ЦИГАНІК, Олена БАША, Галина БЕНЬ

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНИХ ЯКОСТЕЙ СТУДЕНТІВ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«СЦЕНІЧНЕ МИСТЕЦТВО (АКТОРСЬКЕ МИСТЕЦТВО ДРАМАТИЧНОГО ТЕАТРУ І КІНО)»...128

Мирон ЧЕРЕПАНИН, Ганна КАРАСЬ МИСТЕЦЬКА ПАЛІТРА ПІСЕННО-ІНСТРУМЕНТАЛЬНОЇ ТВОРЧОСТІ УКРАЇНСЬКИХ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ.....	135
Ван ЧОНГ ПОВСЯКДЕННИЙ ЖІНОЧИЙ КОСТЮМ В СУЧАСНОМУ КИТАЙСЬКОМУ СТАНКОВОМУ ЖИВОПИСІ.....	142
Тетяна ШЕВЧУК СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ В СТИЛІЗАЦІЇ КОСТЮМІВ ДЛЯ ХУДОЖНЬОЇ ГІМНАСТИКИ.....	150
Євген ШИШИГІН МИСТЕЦЬКА Й АРТ-ДИЗАЙНЕРСЬКА СПАДЩИНА АМВРОСІЯ ЖДАХИ.....	156
Андрій ШТОГРИН, Юлія ТРЕТЯК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ЗАСАДИ І ЧИННИКИ ФОРМУВАННЯ ДИЗАЙНУ ТА ОЗДОБЛЕННЯ ІНТЕР'ЄРІВ ХРАМІВ ПОДІЛЛЯ.....	161

МОВОЗНАВСТВО. ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Марія МОШНОРІЗ ХРИСТИЯНСЬКИЙ ЕСХАТОЛОГІЧНИЙ МІФ У ПОЕЗІЇ С. ЧЕРКСЕНКА.....	169
Богдан НОСА ВІД РЕАЛІЗМУ ДО МІФОЛОГІЗАЦІЇ: ЖАНРОВІ ЗРУШЕННЯ В РОМАНАХ ФІЛІППА МАЙЄРА.....	175
Мар'яна ПАЛИВОДА, Роксолана ПЕРХАЧ ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ТРАНСФОРМАЦІЇ КОЛОКАЦІЙ У СФЕРІ ЕТИКЕТУ.....	181
Ольга РУДЬ, Олена КУМЕДА СКЛАДНІ СЛОВА У ПОЕТИЧНИХ ТЕКСТАХ АНАТОЛІЯ ГРИЗУНА.....	187
Ольга СОКИРСЬКА, Інна ЗУБРІЙЧУК МОВНІ ЗАСОБИ ВИРАЖЕННЯ ВІДМОВИ В СУЧАСНІЙ АНГЛОМОВНІЙ ХУДОЖНІЙ ЛІТЕРАТУРІ ТА ЗАКОНОМІРНОСТІ ЇХ ВІДТВОРЕННЯ В УКРАЇНСЬКОМОВНОМУ ПЕРЕКЛАДІ.....	193
Лю СЮЕНА ПРОБЛЕМА РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ АНГЛОМОВНИХ КІБЕРНЕОЛОГІЗМІВ.....	199
Nadiia SHEVERUN, Olha KOSITSKA, Anastasiia ZOZULOVA TYPES AND CLASSIFICATION OF LEGAL TERMS.....	203
Катерина ШЕРЕМЕТА СТРУКТУРНА ОРГАНІЗАЦІЯ ТЕРМІНІВ ФАХОВОЇ МОВИ ВИЩОЇ ОСВІТИ США.....	209

ПЕДАГОГІКА

Віталій КУРИЛО, Олена КАРАМАН, Вікторія СТЕПАНЕНКО МЕТОДОЛОГІЧНА КОНСТРУКЦІЯ ФОРМУВАННЯ КРИТИЧНОГО МИСЛЕННЯ ГРОМАДЯН ЯК ЧИННИКА БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО НАСИЛЛЯ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ АГРЕСІЇ.....	215
Анжеліка КУРЧАТОВА, Катерина ШАПОЧКА МАТЕМАТИЧНИЙ РОЗВИТОК ДОШКІЛЬНИКІВ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ.....	224
Тарас МЕЛЬНИК АКТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ В АСПЕКТІ СТАНОВЛЕННЯ ЇХ АКАДЕМІЧНОЇ КУЛЬТУРИ.....	231
Світлана МУРАВСЬКА ІНСТИТУЦІЙНІ ЗМІНИ В УКРАЇНСЬКИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ТА РОЗВИТОК ОСВІТНІХ ПРОГРАМ З УПРАВЛІННЯ КУЛЬТУРНОЮ СПАДЩИНОЮ ПІД ЧАС ВІЙНИ.....	238
Петро НАГУЛЯК, Вадим РУДОЙ МІЖДИСЦИПЛІНАРНІ ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ НА ХУДОЖНЬО-ГРАФІЧНОМУ ФАКУЛЬТЕТІ: ПОЄДНАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ЖИВОПИСУ ТА ДЕКОРАТИВНО-ПРИКЛАДНОГО МИСТЕЦТВА.....	244

Afat Shovkat NAMATOVA ENVIROMENTAL EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN ENGLISH LESSONS.....	252
Владислав ОВСЯНИК ІНТЕГРАЦІЯ ПРИНЦИПІВ ЕКОНОМІКИ ОСВІТИ В ПІДГОТОВКУ ФАХІВЦІВ У СФЕРІ ДИЗАЙНУ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА МОЖЛИВОСТІ.....	257
Христина ОСІДАЧ МЕТОДИКА НАПИСАННЯ ЕСЕ НА ЗАНЯТТЯХ З АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	263
Олександр ПИСМІЧЕНКО, Зінаїда БОРИСЮК КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ НАВЧАННЯ ОБРАЗОТВОРЧОМУ МИСТЕЦТВУ: КОМПОЗИЦІЯ У ГРАФІЧНОМУ ДИЗАЙНІ.....	268
Ольга РИБАК ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПЕДАГОГІЧНІЙ ТЕОРІЇ ЦИФРОВОГО ПРОСТОРУ.....	275
Maryna RYZHENKO, Olena ANISENKO, Valentina PRYANITSKA CONNECTING LANGUAGE SKILLS: INDEPENDENT WORK IN NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES.....	282
Олеся СТОЙКА ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВПРОВАДЖЕННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ В ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	287
Єлизавета ТАРАПАТА ІГРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ДЛЯ ФОРМУВАННЯ ГРАМАТИЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ТА ЛІТЕРАТУРИ ЗАСОБАМИ ЕКСПРЕСИВНОГО СИНТАКСИСУ.....	294
Ольга ТРОФИМЕНКО АПРОБАЦІЯ СТРУКТУРНО-ФУНКЦІОНАЛЬНОЇ МОДЕЛІ РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙНОЇ ПОЗИЦІЇ ПЕДАГОГІВ В УМОВАХ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ.....	299
Юлія ШПАЛЯРЕНКО ПЕДАГОГІЧНА МАЙСТЕРНІСТЬ ВИКЛАДАЧА ЯК ЧИННИК ФОРМУВАННЯ ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА, ОРІЄНТОВАНОГО НА СТУДЕНТА.....	305
Наталія ЮРІЙЧУК САМОСТІЙНА РОБОТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ НЕСПЕЦІАЛЬНИХ ФАКУЛЬТЕТІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ (ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ)	310

CONTENTS

HISTORY

Roman LEKHNIUK, Anna SIRYK

RECONSTRUCTION OF CULTURAL HERITAGE IN UKRAINE (ON THE EXAMPE
OF CHERNIHIV) IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT
AND EUROPEAN EXPERIENCE.....4

Anastasia MARKIV

CULTURAL HERITAGE OBJECTS OF OLYKA VILLAGE:
HISTORY, PROSPECTS OF PRESERVATION AND USE.....14

Julia MATIIV

SOCIAL PRIORITIES OF UKRAINIAN POLITICAL PARTIES
(ON THE EXAMPLE OF THE 2019 PARLIAMENTARY ELECTIONS)..... 23

Victoria SOROKOTYAG

A SOUTHERN UKRAINIAN CITY AND ITS ECONOMY
IN THE POLITICAL AND LEGAL SYSTEM OF UKRAINE (1919–1926).....31

ART STUDIES

Mykhailo OPALIEV

THE LANGUAGE OF THE ARTISTIC FORM OF MONUMENTAL ABSTRACT
EXPRESSIONIST SCULPTURE.....41

Larysa ORONOVSKA, Anzhela DENYSENKO, Yuliia HRYTSUN

MULTIMEDIA TECHNOLOGIES IN THE MUSICAL ACTIVITIES
OF MUSICAL ARTS SPECIALISTS.....49

Olga PANASOVA, Olena SLITYUK, Serhii LAVRUSENKO

DEVELOPMENT OF CLOTHING BRANDS UNDER MARTIAL LAW..... 56

Olena PONOMARENKO

EVENTS IN THE OPERATIC LIFE OF MODERN ITALY.....61

Tetiana POPOVA, Vladyslava HURDINA

HISTORICAL ANALYSIS OF THE PHENOMENON OF WOMEN'S TENNIS FASHION.....67

Kateryna POPOVYCH

THE VERSATILITY OF MONUMENTAL FORM-BUILDING
IN THE SCULPTURE OF VOLODYMYR SHOLUDKO.....75

Tetiana, RASTRUBA, Lyudmyla SHUMSKA, Liubov DOROKHINA

VOCAL AND CHORAL ART IN HISTORICAL RETROSPECTIVE..... 81

Nadiia SBITNIEVA, Olha HANOTSKA

VISUAL LANGUAGE OF CONTEMPORARY GRAPHIC DESIGN IN UKRAINE.....87

Diana SKICHKO, Nataliia CHUPRINA, Iryna DAVYDENKO

DESIGN AND FORMATION OF CLOTHING FOR FIELD ARCHAEOLOGICAL WORK..... 95

Ivan STETSKIY

THE PERSONALITY OF VOLODYMYR KOZHUKHAR AS AN EXAMPLE
OF A CONDUCTOR-PERSONALITY.....105

Yuliia KHOROBCHUK

INTERGENERATIONAL CONFLICT IN THE NOVEL OF ELIZABETH GILBERT «CITY OF GIRLS».....110

Kailiang HUANG

INSTRUMENTAL MUSIC OF HUANG RUO AND HIS RESONANCE THEATRE
AS A PRINCIPLE OF SELF-IDENTIFICATION.....116

Hua QIWEI

INTERPRETATIVE CONTENT OF A VOCAL WORK: TO STATEMENT OF THE PROBLEM.....122

Myroslava TSYHANYK, Olena BASHA, Halyna BEN FEATURES OF THE FORMATION OF PROFESSIONAL QUALITIES OF THE STUDENTS OF THE SPECIALTY «PERFORMING ARTS (ACTING ARTS OF DRAMATIC THEATER AND CINEMA)».....	128
Myron CHEREPANYN, Hanna KARAS ART PALETTE OF SONG AND INSTRUMENTAL CREATIVITY OF UKRAINIAN SICH RIFLEMEN.....	135
Wang CHONG EVERYDAY WOMEN’S SUIT IN THE MODERN CHINESE EASEAL PAINTING.....	142
Tetiana SHEVCHUK CURRENT TRENDS IN COSTUME STYLING FOR RHYTHMIC GYMNASTICS.....	150
Yevhen SHYSHYHIN A ART AND ART-DESIGN HERITAGE OF AMVROSIY ZHDAKHA.....	156
Andrii SHTOGRYN, Yuliia TRETIAK HISTORICAL AND CULTURAL FOUNDATIONS AND FACTORS IN THE FORMATION OF THE DESIGN AND DECORATION OF THE INTERIORS OF PODILLIA TEMPLES.....	161

LINGUISTICS. LITERATURE STUDIES

Mariia MOSHNORIZ CHRISTIAN ESCHATOLOGICAL MYTH IN THE POETRY OF S. CHERKASENKO.....	169
Bohdan NOSA FROM REALISM TO MYTHOLOGIZATION: GENRE SHIFTS IN THE NOVELS OF PHILIPP MEYER.....	175
Mariana PALYVODA, Roksolana PERKHACH TRANSLATION TRANSFORMATIONS OF COLLOCATIONS IN THE FIELD OF ETIQUETTE.....	181
Olga RUD, Olena KUMEDA COMPLEX WORDS IN POETIC TEXTS OF ANATOLIY HRYZUN.....	187
Olga SOKYRSKA, Inna ZUBRIICHUK LANGUAGE MEANS OF EXPRESSING REFUSAL IN CONTEMPORARY ENGLISH-SPEAKING FICTION AND REGULARITY OF THEIR REPRODUCTION IN UKRAINIAN TRANSLATION.....	193
Liu XUENA THE PROBLEM OF THE REPRESENTATION OF ENGLISH-SPEAKING CYBERNEOLOGISMS....	199
Nadiia SHEVERUN, Olha KOSITSKA, Anastasiia ZOZULOVA TYPES AND CLASSIFICATION OF LEGAL TERMS.....	203
Kateryna SHEREMETA STRUCTURAL ORGANIZATION OF TERMS OF THE U. S. HIGHER EDUCATION SPECIALIZED LANGUAGE.....	209

PEDAGOGY

Vitalii KURYLO, Olena KARAMAN, Viktoriia STEPANENKO METHODOLOGICAL CONSTRUCTION OF FORMING CITIZENS’ CRITICAL THINKING AS A SECURITY FACTOR IN CONDITIONS OF ARMED VIOLENCE AND INFORMATION AGGRESSION.....	215
Anzhelika KURCHATOVA, Kateryna SHAPOCHKA MATHEMATICAL DEVELOPMENT OF PRESCHOOLERS IN AN INCLUSIVE ENVIRONMENT...	224
Taras MELNYK MODERN APPROACHES TO TRAINING FUTURE VOCATIONAL TEACHERS IN TERMS OF FORMATION OF THEIR ACADEMIC CULTURE.....	231
Svitlana MURAVSKA INSTITUTIONAL CHANGES IN UKRAINIAN UNIVERSITIES AND DEVELOPMENT OF EDUCATIONAL PROGRAMMES ON CULTURAL HERITAGE MANAGEMENT DURING THE WAR ..	238

Peter NAGULYAK, Vadim RUDOI

INTERDISCIPLINARY PRINCIPLES OF LEARNING AT THE FACULTY OF ART AND GRAPHICS:
COMBINATION OF ACADEMIC PAINTING AND DECORATIVE AND APPLIED ARTS.....244

Afat Shovkat NAMATOVA

ENVIROMENTAL EDUCATION OF PRIMARY SCHOOL STUDENTS IN ENGLISH LESSONS.....252

Vladyslav OVSYANIK

INTEGRATION OF THE PRINCIPLES OF EDUCATION ECONOMICS IN THE TRAINING
OF DESIGN SPECIALISTS: CONTEMPORARY CHALLENGES AND OPPORTUNITIE..... 257

Khrystyna OSIDACH

METHODS OF WRITING ESSAY IN ENGLISH LANGUAGE CLASSES
IN INSTITUTIONS OF HIGHER EDUCATION..... 263

Oleksandr PYSMICHENKO, Zinaida BORYSYUK

CONCEPTUAL BASIS OF EDUCATION OF FINE ARTS: COMPOSITION IN GRAPHIC DESIGN...268

Olga RYBAK

ORGANIZATIONAL AND PEDAGOGICAL CONDITIONS FOR PROMOTING THE READINESS OF
FUTURE PRIMARY SCHOOL TEACHERS FOR PROFESSIONAL ACTIVITIES
IN THE PEDAGOGICAL THEORY OF DIGITAL SPACE.....275

Maryna RYZHENKO, Olena ANISENKO, Valentina PRYANITSKA

CONNECTING LANGUAGE SKILLS: INDEPENDENT WORK
IN NON-LINGUISTIC UNIVERSITIES.....282

Olesia STOIKA

PROBLEMS AND PROSPECTS OF INTRODUCING INTERACTIVE TECHNOLOGIES
IN THE EDUCATIONAL PROCES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS.....287

Yelyzaveta TARAPATA

GAME TECHNOLOGIES FOR FORMING GRAMMATICAL COMPETENCE
OF FUTURE TEACHERS OF THE UKRAINIAN LANGUAGE AND LITERATURE
BY MEANS OF EXPRESSIVE SYNTAX.....294

Olha TROFYMENKO

TESTING A STRUCTURAL-FUNCTIONAL MODEL OF THE DEVELOPMENT OF EDUCATORS'
INNOVATIVE POSITION IN THE CONDITIONS OF POST-GRADUATE EDUCATION..... 299

Yuliia SHPALIARENKO

PEDAGOGICAL SKILLS OF THE LECTURER AS A FACTOR IN THE FORMATION
OF A STUDENT-CENTERED EDUCATIONAL ENVIRONMENT..... 305

Nataliya YURIYCHUK

THE INDEPENDENT WORK OF HIGHER EDUCATION STUDENTS
OF NON-SPECIALIZED FACULTIES IN THE PROCESS OF STUDYING
THE UKRAINIAN LANGUAGE (WITH A PROFESSIONAL FOCUS..... 310

НОТАТКИ

НАУКОВЕ ВИДАННЯ

**АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ
ГУМАНІТАРНИХ НАУК**

**HUMANITIES SCIENCE
CURRENT ISSUES**

**ВИПУСК 80. ТОМ 2
ISSUE 80. VOLUME 2**

Редактори-упорядники

Микола Пантюк

Андрій Душний

Василь Ільницький

Іван Зимомря

Здано до набору 16.09.2024 р. Підписано до друку 01.10.2024.

Гарнітура Times New Roman. Формат 64×84/8.

Друк офсетний. Папір офсетний.

Ум. друк. арк. 37,43. Зам. № 1124/796. Наклад 300 прим.

Видавництво і друкарня – Видавничий дім «Гельветика»

65101, Україна, м. Одеса, вул. Інглєзі, 6/1

Телефони: +38 (095) 934-48-28, +38 (097) 723-06-08

E-mail: mailbox@helvetica.ua

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи

ДК № 7623 від 22.06.2022 р.